

Zasady przyznawania płatności bezpośrednich w 2024 roku

Trwa nabór wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich i obszarowych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027. W 2024 roku, tak jak rok wcześniej doradcy DODR bezpłatnie udzielają rolnikom pomocy w wypełnianiu wniosków.

Kampania wnioskowa została wydłużona do 1 lipca

Wniosek o przyznanie płatności może być także złożony później – w terminie 25 dni kalendarzowych po 1 lipca, czyli do 26 lipca. W przypadku opóźnienia będzie jednak stosowane zmniejszenie płatności w wysokości 1% należnej kwoty płatności za każdy dzień roboczy.

Terminy te nie dotyczą wniosków o przyznanie nowych form płatności bezpośrednich, czyli Płatności dla małych gospodarstw oraz Płatności w ramach ekoschematu „Gruntów wyłączonych z produkcji”, które można składać do końca sierpnia. Zmiana terminów dotyczy płatności bezpośrednich, przejściowego wsparcia krajowego oraz działań obszarowych w ramach II filaru WPR. Do 31 sierpnia możliwe będzie:

- wnioskowanie o Płatność dla małych gospodarstw oraz
- zmiana wniosku, która będzie polegała na złożeniu wniosku o płatność w ramach nowego ekoschematu.

Rolnicy, którzy będą chcieli otrzymać Płatność dla małych gospodarstw oraz płatność w ramach nowego ekoschematu, muszą najpierw złożyć standardowy wniosek w podstawowym terminie – na obecnie obowiązujących zasadach.

Rolnik aktywny zawodowo

Płatności bezpośrednie są przyznawane rolnikowi aktywnemu zawodowo, prowadzącemu działalność rolniczą, któremu został nadany numer identyfikacyjny (w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności). Ten numer może być wykorzystywany do ubiegania się o płatności.

W przypadku ekoschematów związanych ze wsparciem do powierzchni gruntów rolnik musi zadeklarować do wsparcia działkę, o minimalnej powierzchni 0,1 ha, położoną na gruntach będących kwalifikującymi się hektarami.

Działalność rolnicza

Działalność rolnicza polega na wytwarzaniu produktów rolnych przez hodowlę lub chowie zwierząt do celów gospodarskich, uprawie lub hodowli roślin albo utrzymywaniu użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub

uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych, wykraczających poza użycie zwykłych metod rolniczych i zwykłego sprzętu rolniczego.

Oznacza to, że jeżeli na danym gruncie nie jest prowadzona produkcja to (w przypadku gruntów ornych i trwałych użytków zielonych), rolnik ma obowiązek wykonać co najmniej jeden zabieg agrotechniczny, mający na celu usunięcie lub zniszczenie niepożądanego rośliności.

Natomiast w przypadku sadów – producent rolny ma obowiązek wykonać co najmniej dwa zabiegi agrotechniczne. Jeden to usunięcie lub zniszczenie niepożądanego rośliności, a drugi – usunięcie obumarłych drzew oraz gałęzi lub cięcie sanitarne suchych i zasychających gałęzi. Należy je wykonać do 31 lipca w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy.

To już drugi rok, kiedy można realizować ekoschematy, czyli dodatkowe dopłaty dla rolników za praktyki sprzyjające ochronie środowiska i klimatu oraz dobrostanowi zwierząt, które wykraczają ponad podstawowe wymogi określone w obowiązkowym systemie warunkowości (SMR, GAEC). Są one zobowiązaniami dobrowolnymi i rocznymi. Ekoschematy powierzchniowe można realizować na gruntach ornych, jak i na trwałych użytkach zielonych.

Ekoschematy:

- rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, w tym praktyki:
 - ✓ ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt,
 - ✓ międzyplony ozime/wsiewki śródpłonowe,
 - ✓ opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem,
 - ✓ zróżnicowana struktura upraw,
 - ✓ uproszczone systemy uprawy,
 - ✓ wymieszanie słomy z glebą,
 - ✓ wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji oraz
 - ✓ stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo na gruntach ornych i trwałych użytkach zielonych),
- dobrostan zwierząt,
- obszary z roślinami miododajnymi,

- prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin,
- biologiczna ochrona upraw,
- retencjonowanie wody na TUZ.

W ramach gospodarstwa można je łączyć (niektóre na tej samej powierzchni. Ekoschematy w gospodarstwie można łączyć także np. z programami rolno-środowiskowo-klimatycznymi, z rolnictwem ekologicznym czy systemami rolno-leśnymi. Po upływie jednego roku można z nich zrezygnować lub je zmienić.

System punktowy

Płatności za realizację ekoschematu rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi oraz dobrostan zwierząt są objęte systemem punktowym. Do każdej z tych praktyk przypisana jest określona liczba punktów. Odpowiada ona wysokości planowanej stawki za daną praktykę. W przypadku pozostałych ekoschematów przysługuje płatność do 1 ha.

W kampanii 2024 roku utrzymano możliwość weryfikacji realizacji praktyk „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji” oraz „Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo” (w ramach ekoschematu „Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi”), poprzez składanie oświadczenia o wykonaniu tych praktyk. Jeśli producent nie miał możliwości zrobienia zdjęcia geotagowanego, składa oświadczenie.

Obowiązkowe szkolenie

Nowością dla rolników realizujących ekoschemat „Dobrostan zwierząt” jest obowiązek wzięcia udziału w szkoleniu na temat metod ograniczających stosowanie antybiotyków. Wprowadzenie obowiązkowego udziału w takim szkoleniu wynika z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Inną, nowością, dotyczącą ekoschematu „Dobrostan zwierząt” jest wprowadzenie od tego roku nowej płatności dla rolników uczestniczących w krajowych systemach jakości.

Przypominamy, że dokumenty można przysłać do Agencji elektronicznie, za pomocą aplikacji eWniosekPlus. Aplikacja jest dostępna na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa <https://www.armir.gov.pl>, w zakładce logowanie do aplikacji eWniosekPlus.

Po zalogowaniu w aplikacji e-wniosek, w zakładce „Moje sprawy”, rolnik może sprawdzić wszystkie informacje o złożonych wnioskach, jaki jest ich status oraz wydane decyzje. W zakładce „Moje finanse” ma możliwość sprawdzenia jakie kwoty i za co przelała pianażdze ARiMR.

Rolno-środowiskowo-klimatyczne na osobnych zasadach

Rolnicy, którzy na swoich użytkach rolnych realizują zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, wykonują te obowiązki w terminach i zakresie wynikającym z przepisów rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Grunty ugorowane z roślinami miododajnymi, między łąkami, strefy buforowe lub pasy gruntów wzdłuż obszarów lasów, dla których określono normy oraz szczegółowe warunki ich stosowania, nadają się do wypasu lub uprawy, nawet jeśli nie przeprowadzono na nich wymaganych zabiegów lub przeprowadzono je po 31 lipca.

Jeżeli łączna powierzchnia gruntów jest nie mniejsza niż 1 ha – minimalna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 200 EUR. Równowartość 200 EUR przysługuje także rolnikom posiadającym mniej niż 1 ha, otrzymującym płatności do zwierząt (w tym płatności dobrostanowe).

Do powierzchni działki

Płatności bezpośrednie są przyznawane do powierzchni działki rolnej lub jednostki gruntu nierolniczego:

- położonych na gruncie stanowiącym kwalifikujący się hektar, powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha, nie większej niż maksymalny, kwalifikujący się obszar.

Na własnym gruncie

Płatności bezpośrednie oraz uzupełniająca płatność podstawowa są przyznawane do gruntu rolnika, do którego ma tytuł prawny 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności. Prawo do użytkowania gruntów może być tytułem własności, umową dzierżawy, ale także umową ustną. Podmiot, który nie użytkuje gruntu, nie ma prawa do płatności (nawet jeśli posiada do niego tytuł prawny).

Jeżeli grunt lub zwierzę jest przedmiotem współposiadania, to płatności bezpośrednie oraz uzupeł-

nijająca płatność podstawowa, przysługują temu współwłaścicielowi, co do którego pozostali wyrazili zgodę na piśmie. Zgoda ta nie jest wymagana, jeżeli współwłaścicielem jest małżonek wnioskodawcy.

W 2024 roku można ubiegać się o podstawowe wsparcie dochodów w postaci:

- płatności podstawowej,
- uzupełniającego redystrybucyjnego wsparcia dochodów do celów równoważności (płatność redystrybucyjna),
- uzupełniającego wsparcia dochodów dla młodych rolników (płatność dla młodych rolników),
- płatności w ramach wsparcia dochodów związanego z produkcją (13 sektorów),
- przejściowego wsparcia krajowego – dwa instrumenty (uzupełniająca płatność podstawowa i płatność niezwiązana do tytoniu), płatność ONW, płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz płatności ekologiczne.

Warunkowość

Wyplata płatności bezpośrednich i obszarowych zależy od spełnienia tzw. warunkowości. Warunkowość stanowi połączenie i wzmocnienie wymogów zasady wzajemnej zgodności oraz zazielenienia, które obowiązywały do 2022 roku. Jest obowiązkiem dla rolnika składającego wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich. Od spełnienia jej wymogów zależy uzyskanie pełnego wsparcia w ramach:

- płatności bezpośrednich (w tym ekoschematów),
- płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- płatności ekologicznych,
- premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych oraz
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW).

Instytucją odpowiedzialną za przeprowadzanie kontroli warunkowości jest ARiMR – w zakresie spełniania przez rolnika norm GAEC oraz wymogów dotyczących środowiska, zmiany klimatu oraz zdrowotności roślin i bezpieczeństwa żywności, w części dotyczącej produktów pochodzenia roślinnego. Z kolei Inspekcja Weterynaryjna (IW) kontroluje warunkowość w zakresie dobrostanu, zdrowia zwierząt, bezpieczeństwa pasz i żywności, w części dotyczącej produktów pochodzenia zwierzęcego.

Za nieprzestrzeganie wymogów warunkowości kwota płatności może być zmniejszona o 3%.

Zmiany i odstępowstwa

W tym roku Komisja Europejska zatwierdziła odstępowstwo od stosowania normy GAEC 8 w zakresie wymogu przeznaczenia 4% powierzchni gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne (ugorowanie).

W ramach odstępowstwa możliwe jest przeznaczenie 4% gruntów ornych na:

- obszary lub elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane,
- rośliny bobowate,
- międzyplony.

Międzyplony i rośliny bobowate mają być uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin. Odstępowstwo jest czasowe i dotyczy tego roku. Jest ono spowodowane trudną sytuacją rolników, związaną z wojną w Ukrainie oraz występowaniem niekorzystnych warunków pogodowych.

Rolnicy posiadający mniej niż 10 ha gruntów ornych, muszą podać dane dotyczące poszczególnych zasiewów.

Zmiany w zakresie warunkowości dotyczą norm:

▪ GAEC 6

- obowiązek utrzymania okrywy glebowej w okresie od zbioru plonu głównego do 15 października – dotyczy zbiorów upraw wczesnych, czyli rzepaku i rzepiku oraz zbóż. W tym okresie będzie dopuszczalne wykonanie zabiegów agrotechnicznych, które umożliwią wysiew roślin ozimych, bądź międzyplonów,
- obowiązek utrzymania okrywy ochronnej gleby co najmniej od 1 listopada do 15 lutego kolejnego roku – dotyczy pozostałych upraw,

Dodatkowo:

- wymogów normy nie będą spełniać uprawy późno zbierane z pola, czyli rośliny okopowe, kukurydza na ziarno, warzywa, rośliny zielarskie, po których nie ma możliwości zastosowania działań ochronnych gleby oraz uprawy pod osłonami,
- grunty, na których będzie prowadzona produkcja rolna zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego, spełniają wymogi normy.

▪ GAEC 7

- rolnik będzie miał możliwość wyboru pomiędzy zmianowaniem, a dywersyfikacją – przy wyborze zmianowania upraw – na gruntach ornych uprawy będą mogły być prowadzone w taki

sposób, aby na minimum 40% gruntów w plonie głównym była wysiewana inna uprawa, niż w poprzednim roku.

Dodatkowo:

- ta sama uprawa na wszystkich gruntach ornych nie może być wysiewana dłużej niż 3 lata – wytyczne związane ze zmianowaniem nie dotyczą upraw kukurydzy nasiennej.
- rolnik będzie miał możliwość wyboru w zakresie dywersyfikacji upraw dla gospodarstw o powierzchni:
 - ✓ od 10 do 30 ha GO – posiadanie minimum 2 upraw, największa z nich nie może stanowić więcej niż 75% całości upraw,
 - ✓ powyżej 30 ha GO – posiadanie minimum 3 upraw, największa z nich nie może stanowić więcej niż 75% całości GO natomiast 2 uprawy razem nie mogą stanowić więcej niż 95% całości GO.

▪ GAEC 8

Na początku 2024 roku zniesiono obowiązek przeznaczania co najmniej 4% GO na tereny i obiekty nieprodukcyjne. Wdrożony został dobrowolny i płatny dla rolnika ekoschemat, który dotyczy wyłączenia gruntów ornych z produkcji.

Zmiany w Pakiecie 1

W zakresie: Rolnictwa zrównoważonego PROW 2014–2020 oraz płatności ekologicznych PROW 2014–2020 i PS 2023–2027 zostały utrzymane dotychczas obowiązujące zasady dotyczące ugorowania. Istnieje możliwość ugorowania na powierzchni obejmującej do 4% GO. Płatność na gruntach ugorowanych będzie przyznawana według tych wytycznych, natomiast nie będzie płatności w zakresie ugorowania w ramach nowego ekoschematu.

- **Zapraszamy do Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego na terenie Dolnego Śląska, gdzie doradcy pomogą w wypełnianiu wniosków o dopłaty obszarowe, za pomocą aplikacji eWniosekPlus, dopasują też ekoschematy do specyfiki gospodarstwa rolnego.**

Źródło: <https://www.gov.pl/web/arimr>,
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo>

Joanna Jędrychowska, Wrocław 2024

korekta: Agnieszka Siegel, DODR
opracowanie graficzne i skład: Ewa Kutkowska, DODR